

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΚΑΙ Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΑΓΟΡΑΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΥΛΩΝΑ

Τὴν 24 Φεβρουαρίου 1954 ἐδόθη ἡ 1Α' ὀμιλία τῆς ἐφετεινῆς σειράς ὀμιλιῶν τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν, εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας 84. με' ὀμιλητὴν τὸν διαπρεπῆ νομικὸν καὶ οικονομολόγον κ. Γεώργιον Δ. Μυλωνᾶν, τ. Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου Συντονισμοῦ. Ἡ ἐπιστημονικὴ σαφὴνεια με' τὴν ὁποίαν ὁ κ. Μυλωνᾶς ἐχειρίσθη τὸ θέμα του ἐπέσυραν ζωηρά τὰ χειροκροτήματα τοῦ πυκνοῦ ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου αὐτοῦ.

Αἱ μέχρι σήμερον θεωρίαι περὶ διαμόρφωσης τῆς τιμῆς τῶν ἀγαθῶν

Ἡ κυριαρχοῦσα γνώμη εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς θεωρητικῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας εἶνε, ὅτι ὑπάρχει διάκρισις μεταξὺ τῶν δύο θεμελιωδῶν οικονομικῶν ἐννοιῶν, τῆς ἀξίας καὶ τῆς τιμῆς ἐνδὸς οικονομικοῦ ἀγαθοῦ. Ἡ ἀξία εἶνε ἡ γενικὴ δύναμις ἐνδὸς πράγματος πρὸς ἀνταλλαγὴν. Ἡ τιμὴ εἶνε ἡ συγκεκριμένη ποσότης πραγμάτων, οικονομικῶν ἀγαθῶν, κυρίως χρημάτων, τὰ ὅποια ἐδόθησαν πρὸς ἀπόκτησιν ὀρισμένου πράγματος—οικονομικοῦ ἀγαθοῦ.

Τόσον ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν οικονομικῶν ἀγαθῶν, ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὴν διαμόρφωσιν τῆς τιμῆς αὐτῶν, ἔχουν μέχρι σήμερον διατυπωθῆ διάφοροι θεωρίαι. Εἰδικώτερον αἱ θεωρίαι ὡς πρὸς τὴν διαμόρφωσιν τῆς τιμῆς τῶν οικονομικῶν ἀγαθῶν δύνανται νὰ καταταχθοῦν εἰς τέσσαρας κατηγορίας: Πρῶτον τὰς ἀντικειμενικὰς λεγομένας θεωρίας. Δεύτερον τὰς ὑποκειμενικὰς. Τρίτον τὰς θεωρίας τῆς γενικῆς ἰσορροπίας. Καὶ τέταρτον τὰς θεωρίας τῆς μερικῆς ἰσορροπίας.

Χωρὶς νὰ θέλωμεν νὰ ὑπεισέλθωμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ κριτικὴν μιᾶς ἐκάστης τῶν ὡς ἄνω θεωριῶν θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ εἴπωμεν τὰ ἐξῆς, εἰς γενικὰς γραμμάς περὶ αὐτῶν.

α) Κατὰ τοὺς ὁπαδοὺς τῶν ἀντικειμενικῶν λεγομένων θεωριῶν, ἡ ἀξία τῶν οικονομικῶν ἀγαθῶν κατὰ τόπον καὶ χρόνον ὑπὸ τὸ σύστημα τῆς ἐλευθερίας τῶν συναλλαγῶν καὶ τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας καὶ ὑπὸ ὁμαλᾶς συνθήκας ἐνσωματοῦται εἰς τὴν τιμὴν αὐτῶν καὶ συνεπῶς, ὅποιοι λόγοι ἐπηρεάζουσι τὴν δημιουργίαν καὶ μεταβολὴν τῆς ἀξίας τῶν πραγμάτων, οἱ αὐτοὶ λόγοι, κατὰ φυσικὴν ἀνάγκην, θὰ

ὅποιοι μοιραίως ἐπιβραδύνουσι τὸν ρυθμὸν τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων. Δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀποθαρρύνῃ τοῦτο. Καὶ δι' αὐτὸ διαφωνῶ με' τὸν τίτλον διαλέξεως φιλτάτου καθηγητοῦ τῆς Σχολῆς, ὀμιλήσαντος περὶ τοῦ «Ὀνειροῦ» τῆς ἀνασυγκροτήσεως.

Ὑπάρχουσι ὄνειρα ὡραῖα, ὑπάρχουσι ὅμως καὶ ἐφιάλται. Τὴν Ἑλληνικὴν ἀνασυγκροτήσιν πρέπει νὰ χαρακτηρίξῃ ὁ ρεαλισμός. Με' ἐπιμονὴν καὶ ὑπομονὴν, κυρίως ἐπιμονὴν, παρὰ τὰ παντοειδῆ ἐμπόδια, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ προχωρήσωμεν εἰς τὴν ὁλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου.

Δικαιοῦται ἐπὶ τέλους κάποτε νὰ ζήσῃ καὶ ὁ πολυπαθὴς Ἑλληνικὸς Λαός, τουλάχιστον τόσον καλὰ, ὅσον καλὰ ζοῦν οἱ λαοὶ οἱ ὅποιοι εἰς αὐτὸν καὶ μόνον ὀφείλουσι τὸ φῶς τὸ ὁποῖον τοὺς φωτίζει.

ἐπιηρέασουν καὶ τὴν δημιουργίαν καὶ μεταβολὴν τῶν τιμῶν τῶν πραγμάτων ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ ἀγορᾷ. Δὲν εἶναι δυνατόν, ὑποστηρίζουν οἱ ὀπαδοὶ τῶν ἀντικειμενικῶν θεωριῶν, ὅτι δύναται ὑπὸ ὁμαλᾶς συνθήκας λειτουργίας τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ νὰ ὑπάρχη ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν ὠρισμένῃ ἀγορᾷ διάκρισις, διαφορά, μεταξὺ τῆς ἀξίας ἐνὸς πράγματος καὶ τῆς τιμῆς αὐτοῦ· μεταξὺ δηλαδὴ τῶν ἐξῆδων παραγωγῆς ἐνὸς πράγματος σὺν τῷ νομίμῳ κέρδει καὶ τῆς ἐπιτυγχανομένης ἐν τῇ ἀγορᾷ τιμῆς αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο, διότι αἱ τιμαὶ τῶν ἀγαθῶν, λέγουν, καὶ αἱ τιμαὶ τῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς, ποῦ συνθέτουν τὴν ἀξίαν αὐτῶν, ἀλληλοπροσδιορίζονται καὶ ἀλληλεξαρτῶνται.

Βεβαίως ἀποδέχονται, ὅτι ἡ τιμὴ ἐνὸς πράγματος, ἡ ὁποία ἐν δεδομένῃ στιγμή ἁποδιορίζεται ἀπὸ τὸν νόμον τῆς προσφοράς καὶ ζητήσεως, εἶναι δυνατόν ἐν ὠρισμένῃ ἀγορᾷ νὰ ὠθηθῇ πέραν τῆς πραγματικῆς αὐτοῦ ἀξίας ἢ καὶ νὰ ὑποβασθῇ καὶ πολὺ κάτω αὐτῆς. Ἄλλ' αὐτό, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα δύναται νὰ ἀναπαράγῳνται καὶ ἐφ' ὅσον ὑφίστανται συνθήκαι πλήρους ἀνταγωνισμοῦ, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ μακρὸν. Ὁ νόμος τῆς προσφοράς καὶ τῆς ζητήσεως θὰ λειτουργήσῃ, ὥστε ἡ μὲν αὐξήσις τῆς προσφοράς νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πίεσιν τῶν ὑψωθειῶν τιμῶν μέχρι τῶν δαπανῶν σὺν τῷ νομίμῳ κέρδει τοῦ ἐπιχειρηματίου, ἡ δὲ ἔλλειψις τῆς προσφοράς νὰ πιέσῃ τὴν τιμὴν πρὸς τὸ ὕψος τῶν παραγωγικῶν δαπανῶν. Ἐὰν πρόκειται περὶ πραγμάτων τὰ ὁποῖα δὲν ἀναπαράγῳνται, σπανίων, ἀποδέχονται ὅτι τὰ ἄνω δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴν, διότι ἡ τιμὴ τούτων ἐξαρτᾶται ἐκ στοιχείων ὑποκειμενικῶν καὶ ὄχι ἀντικειμενικῶν.

β) Κατὰ τοὺς ὀπαδοὺς τῶν ὑποκειμενικῶν θεωριῶν, τὴν ἀξίαν τῶν ἀγαθῶν δὲν προσδιορίζουν ἀντικειμενικοὶ παράγοντες ἀλλ' ὑποκειμενικοὶ, συγκεκριμένως, ἢ σημασία τὴν ὁποῖαν ἀποδίδομεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι εἰς τὰ ἀγαθὰ αὐτά. Ἡ σημασία δὲ αὐτὴ ἐξαρτᾶται ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν χρησιμότητα τῶν ἀγαθῶν, ἤτοι τὴν ἰδιότητα αὐτῶν νὰ ἱκανοποιῶν τὰς ἀνθρωπίνους ἀνάγκας ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ὑφισταμένην ποσότητα τῶν ἀγαθῶν. Δὲν εἶνε, δηλαδὴ, κατὰ τοὺς ὀπαδοὺς τῶν θεωριῶν αὐτῶν, ἡ χρησιμότης, γενικῶς, τοῦ ἀγαθοῦ, ἡ ὁποία καθορίζει τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Προσδιοριστικὸς παράγων τῆς ἀξίας ταύτης εἶναι ἡ χρησιμότης τῆς τελευταίας μονάδος τοῦ ἀγαθοῦ, τὴν ὁποῖαν διαθέτομεν πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ζητουμένων ἀναγκῶν, ἢ λεγομένη «ὀριακὴ χρησιμότης».

γ) Κατὰ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς γενικῆς ἰσορροπίας, τὸ κεντρικὸν σημεῖον δὲν ἀποτελεῖ ἡ ἀξία τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν ἀλλ' αἱ τιμαὶ αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι διαμορφοῦνται εἰς τὴν ἀγορᾶν, καὶ ἡ δι' αὐτῶν ἐπιτυγχανομένη ἰσορροπία τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος. Ὁπαδοὶ τῆς θεωρίας τῆς γενικῆς ἰσορροπίας εἶνε σχεδὸν καὶ ὅλοι οἱ νεώτεροι, ἀπὸ τοῦ κ. Ζολώτα καὶ ἐντεῦθεν, Ἑλληγες οἰκονομολογοί.

δ) Αἱ θεωρίαι τῆς μερικῆς ἰσορροπίας δὲν ἀποτελοῦν ἰδιαιτέραν σχολὴν ὅλοι οἱ ἀσχοληθέντες μὲ οἰκονομικὰς μορφὰς διαρθρώσεως τῆς ἀγορᾶς προσεπάθησαν νὰ ἀναλύσῳν τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὅποιον σχηματίζονται αἱ τιμαὶ καὶ ἐπιτυγχάνεται ἡ ἰσορροπία εἰς τὰ πλαίσια ἐκάστης ἐξ αὐτῶν. Π.χ. ὑπὸ συνθήκας ἀγορᾶς πλήρους ἀνταγωνισμοῦ, μονοπωλίου, δυσπωλίου καὶ ὀλιγοπωλίου.

Ἄν ἠθέλαμεν νὰ προσκολληθῶμεν εἰς μίαν τῶν θεωριῶν αὐτῶν καὶ μέσῳ αὐτῆς νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν διαμόρφωσιν τῶν τιμῶν τῶν ἀγαθῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀγορᾶν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν, εἶνε βέβαιον ὅτι θὰ εὐρί-

σκόμμεθα ἐν ἀδυναμίᾳ καὶ θὰ κατελήγαμεν εἰς παράδοξα συμπεράσματα. Ἄλλως τε αἰ ὡς ἄνω θεωροῦνται ἀνταποκρίνονται εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν τιμῶν ὑπὸ ὁμαλᾶς συνθήκας καὶ διὰ μακροχρόνια διαστήματα.

Ἴδιομορφία τῆς Ἑλληνικῆς ἀγορᾶς

Ἡ Ἑλληνικὴ ἀγορά, ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεύθεν, διὰ τὸ μὴ ἀναφέρωμεν τὴν χρονικὴν περίοδον τοῦ πολέμου καὶ τῆς κατοχῆς, διατελεῖ ὑπὸ ἰδιομόρφους, ἀνωμάλους, συνθήκας τῆς κοινωνικῆς τῆς οἰκονομίας. Ἀκόμη καὶ σήμερον, ὑπὸ τὸ καθεστῶς τῆς ἐλευθερίας τῶν συναλλαγῶν καὶ τῆς διεθνoῦς ὑφέσεως, οὐδεὶς δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἀγορὰ λειτουργεῖ ὑπὸ ὁμαλᾶς συνθήκας, ἐφ' ὅσον τὸ σύμπλεγμα τῆς ἀνατροπῆς κυριαρχεῖ ἀκόμη ἐπὶ τῆς ψυχολογίας τῶν συναλλασσομένων, ἡ ἀβίαστη δὲ ἐξέλιξις καὶ ἀνάπτυξις τῆς οἰκονομίας προσκρούει εἰς παντοειδεῖς στερήσεις.

Ἐπὸ τὰς συνθήκας αὐτάς, θεωροῦνται ἀνταποκρινόμενα εἰς σύστημα πλήρους ἀνταγωνισμοῦ ἢ σταθερῶν πάσης μορφῆς μονοπωλιακῶν καταστάσεων δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ δώσουν ἐξήγησιν πλήρη καὶ ἐπαρκῆ τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων μιᾶς εὐαισθητοῦ ἀγορᾶς, ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ.

Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους νομίζω, ὅτι, ἀνεξαρτήτως τῶν θεωριῶν αἰ ὅποιοι ἔχουν διατυπωθῆ ὡς πρὸς τὴν διαμόρφωσιν τῆς τιμῆς τῶν ἀγαθῶν, ἡ παρακολούθησις τῆς λειτουργίας τοῦ νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως ἀνταποκρινόμενου εἰς τὸν ἐκάστοτε, εἰς τὸν σιγνμαῖον, ὅπως λέγεται, σχηματισμὸν τῆς τιμῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προσφορᾶς τῶν ἐκάστοτε διαθέσιμων ἀγαθῶν καὶ τῆς ζητήσεως αὐτῶν, θὰ μᾶς ὑποδοηθῆσιν εἰς τὴν κατανόησιν καὶ ἐξήγησιν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν τιμῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν οἰκονομίαν.

Λειτουργία τοῦ νόμου προσφορᾶς καὶ ζητήσεως

Κατὰ τὴν βασικὴν ἔννοιαν τῆς λειτουργίας τοῦ νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ τῆς ζητήσεως, ἐὰν εἰς τὴν ἀγορὰν ὑπάρχη ζητήσις μεγαλυτέρα τῆς προσφορᾶς, τότε παρατηρεῖται μία τάσις ὑψώσεως τῶν τιμῶν. Δηλαδή, εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν, αἱ τιμαὶ καθορίζονται ἀνώτεροι τοῦ φυσικοῦ ὅριου, ἤτοι τῆς ἀξίας αὐτῶν ἐκπροσωπομένης διὰ τῶν δαπανῶν καὶ τοῦ νομίμου κέρδους.

Τουναντίον, ἐὰν ὑπάρχη ὑπερπαραγωγὴ καὶ συνεπῶς μεγάλη προσφορά, τότε εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχωμεν εἰς τὴν ἀγορὰν τὸ φαινόμενον τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν τῶν ἀγαθῶν κάτω τῆς φυσικῆς τῶν ἀξίας. Ἐννοεῖται, ὅτι ἡ λειτουργία αὕτη τοῦ νόμου τῆς προσφορᾶς καὶ ζητήσεως δὲν ἐκφράζει μίαν ἀπλὴν μαθηματικὴν σχέσιν, ποὺ πρέπει κατ' ἀνάγκη νὰ καταλήγη εἰς τὴν αὔξησιν ἢ μείωσιν τῆς τιμῆς τῶν ἀγαθῶν ἀναλόγως τῆς μειώσεως ἢ αὔξησεως τῶν προσφερομένων, ἀλλ' ἐξηγεῖ τὴν ἐπίδρασιν, τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ ζητήσις καὶ ἡ προσφορὰ ἐπὶ τῆς κινήσεως τοῦ σχηματισμοῦ τῶν τιμῶν τῶν πραγμάτων, τῶν ἀγαθῶν. Ἐπίσης, ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς προσφορᾶς, δὲν ἐννοοῦμεν μίαν ἀπλὴν ποσότητα, δὲν ἐννοοῦμεν, δηλαδή, ἀπλῶς τὴν ποσότητα τῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἕνα σύνολον συνθηκῶν, αἱ ὅποια πράγματι συμπίπτουν πρὸς τὸ μέρος τῶν παραγωγῶν ἢ διακινήτων τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν καὶ αἱ ὅποια ἐν τῷ συνόλῳ δύναται νὰ ἐπηρεάσουν τὴν τιμὴν τῶν ἀγαθῶν ὑπὸ ὄρισμένης συνθήκας. Τοῦτ' αὐτὸ ἐννοοῦμεν καὶ ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς ζητήσεως.

Πάντως πρέπει να τονίσωμεν από τούδε, ότι λόγω της λειτουργίας του νόμου της προσφοράς και ζητήσεως ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἀνεξαρτήτως τοῦ κόστους τῶν προσφερομένων ἀγαθῶν, διαμορφοῦται μία τιμή. Εἰς ἐποχὰς σπάνιος τῶν ἀγαθῶν ἡ τιμή αὐτὴ εἶνε ἡ ἀξία τοῦ ὑπὸ δυσμενεστέρας συνθήκας προσφέροντος, εἰς ἐποχὰς δὲ μεγάλης προσφοράς ἡ τιμὴ αὐτὴ διαμορφοῦται εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπὸ εὐμενεστέρας συνθήκας προσφέροντος. Ἐν τῇ αὐτῇ ἀγορᾷ διαφορισμὸς τιμῶν δὲν παρατηρεῖται συνήθως.

ΣΥΝΘΗΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΕΩΣ ΕΝ Τῇ ΕΛΛΗΝΙΚῃ ΑΓΟΡᾷ

Ἄν παρακολουθήσωμεν τώρα τὰς συνθήκας αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀγορὰν : α) ὡς πρὸς τὸ σκέλος τῆς προσφοράς τῶν οικονομικῶν ἀγαθῶν, β) ὡς πρὸς τὸ κόστος αὐτῶν, γ) ὡς πρὸς τὸν παράγοντα τοῦ χρήματος, καὶ δ) ὡς πρὸς τὸ σκέλος τῆς ζητήσεως, θὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἑξῆς :

Α') Συνθηκαὶ ὡς πρὸς τὸν παράγοντα τῆς προσφοράς

Ἡ ἑλληνικὴ ἀγορὰ, ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν, καὶ λόγω τῶν καταστροφῶν τοῦ πολέμου, τῆς κατοχῆς, καὶ τοῦ συμμοριτοπολέμου, χαρακτηρίζεται πρῶτον, ἀπὸ μίαν ἀνισορροπίαν μεταξὺ προσφερομένων, ἢ δυναμένων νὰ προσφερθῶν, ἀγαθῶν καὶ ὑπαρχουσῶν ἀναγκῶν. Ἡ ἀνισορροπία αὐτὴ καθίσταται ἀκόμη ἐντονωτέρα καὶ τείνει νὰ λάβῃ μόνιμον χαρακτήρα ἀφ' ἐνὸς μὲν λόγω τῆς σταθερᾶς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας κατὰ ποσοστὸν μεγαλύτερον τῆς αὐξήσεως τοῦ καλλιεργουμένου ἐδάφους καὶ τοῦ παγίου κεφαλαίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγω τῆς παρατηρουμένης μεταπελευθερωτικῶς μεγαλύτερας ἀπαιτήσεως τῶν μαζῶν πρὸς καλύτεραν διαβίωσιν. Συνέπεια αὐτοῦ εἶνε ἡ συνεχὴς τάσις πρὸς ἄνοδον τῶν τιμῶν τῶν ἀγαθῶν, λόγω τῆς μεγαλύτερας ζητήσεως ἐν σχέσει μὲ τὴν προσφορὰν.

Δεύτερον χαρακτηριστικὸν τῆς ἑλληνικῆς ἀγορᾶς ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως εἶνε ἡ ἔλλειψις, μέχρι πρό τινος, αἰσθήματος ἐθνικῆς ἀσφαλείας. Ἀποτέλεσμα αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ ἀνώμαλος ἐξέλιξις τῆς οἰκονομίας μας, ὁ περιορισμὸς τῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος, ἡ αὐξήσις τῆς τάσεως πρὸς ἀποθησαύρισιν τοῦ περισσεύοντος εἰσοδήματος εἰς χρυθᾶς λίρας, ἀντὶ τῆς ἀποταμιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὰς Τραπεζὰς ἢ τῆς διοχετεύσεως ἀπ' εὐθείας εἰς παραγωγικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἐξυπηρετήσεις τῶν συναλλαγῶν, μὲ πρόσθετον ἀποτέλεσμα, ἐκ τῶν λόγων αὐτῶν, τὸν περιορισμὸν τοῦ παράγοντος «προσφορὰ» καὶ συνακόλουθον τὴν ἀνυψωτικὴν τάσιν τῶν τιμῶν.

Ἀκόμη καὶ ὅταν ἐξέλιπε τὸ αἷτιον αὐτὸ τῆς ἀνωμάλου διαμορφώσεως καὶ ἐξελίξεως τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων τῆς χώρας μας, τὰ δημιουργηθέντα ἀποτελέσματα δὲν ἐξέλιπαν τελείως ἀλλὰ παραμένουν καὶ σήμερον ἀκόμη ἐπιρρεάζοντα τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς χώρας μας. Εἰς δέκα πέντε ἑκατομμύρια ὑπολογίζονται αἱ ἀποθησαυρισμέναι χρυσαῖ λίραι, ποῦ ἀνακόπτουν τὴν πλήρη παραγωγικὴν λειτουργίαν τῆς οἰκονομίας μας.

Τρίτον χαρακτηριστικὸν εἶνε ἡ ἔλλειψις αἰσθήματος ἐμπιστοσύνης ὡς πρὸς τὴν οἰκονομικὴν καὶ νομισματικὴν σταθερότητα, ποῦ δὲν ἐξέλιπε μέχρι σήμερον. Τὸ αἷτιον αὐτὸ ὄχι μόνον ὀδηγεῖ εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ παράγοντος «προσφορὰ», ἐτι περισσότερον, ἀλλὰ καὶ ἐπαυξάνει τὰς ἀνυψωτικὰς τάσεις, ἀφ' ἐνὸς μὲν λόγω ἀνυ-

φώσεως τῶν τιμῶν διὰ λόγους νομισματικῆς ἀσφαλείας, ἀφ' ἑτέρου λόγῳ τῆς ἐντονωτέρας, ἐκ λόγων ψυχολογικῶν, ζήτησεως τῶν ἀγαθῶν. Δηλαδή, συνεπεία τῆς ἐλλείψεως αἰσθήματος ἐμπιστοσύνης ὡς πρὸς τὴν οικονομικὴν καὶ νομισματικὴν σταθερότητα, οἱ παραγωγοὶ καὶ διακινηταὶ τῶν ἀγαθῶν ὄχι μόνον περιορίζουν τὴν οικονομικὴν δραστηριότητα μέχρι τοῦ ποσοῦ σχεδὸν τῶν ἐκ δανείων κεφαλαίων των, ἀλλὰ καὶ καθιέρωσαν τὴν τιμὴν ἀντικαταστάσεως εἰς τὰς πωλήσεις των, ἢ ὅποια ἐγκλείει περισσότερον ποσοστὸν ἀσφαλίστρου κατ' ἐνδεχομένης ζημίας ἐξ ὑποτιμῆσεως τῆς δραχμῆς παρὰ ἀσφάλειαν θετικῆς ζημίας ἐκ θεαίας ἀνυψώσεως τῶν τιμῶν τῶν πωλουμένων ὑπ' αὐτῶν ἀγαθῶν ἢ τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς. Ἀποτέλεσμα τῆς ἀνυψώσεως αὐτῆς τῶν τιμῶν εἶναι ὁ περιορισμὸς καὶ τοῦ ὄγκου τῶν συναλλαγῶν.

Βεβαίως δὲν δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι, κατὰ τὴν ἐξέλιξιν καὶ λειτουργίαν τῆς οικονομίας μας, ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐνευθην, παρετηρήθη τὸ φαινόμενον τῆς ἀποκρύψεως τῶν ἀγαθῶν εἰς βαθμὸν ἐλλείψεως τῆς ἀγορᾶς, ποῦ εἶνε ἢ φυσικὴ συνέπεια ὄλων αὐτῶν τῶν καταστάσεων, ἂν καὶ εἰς ὠρισμένην ἐποχὴν καὶ δι' ὠρισμένα ἀγαθὰ συνέβη καὶ τοῦτο, πλὴν ὅμως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἐλλείψις ἐμπιστοσύνης εἶνε ὁ βασικὸς λόγος τῶν ἐκ ψυχολογικῶν αἰτίων ἀνυψωτικῶν τάσεων ὡς καὶ τῶν ἀγορανομικῶν καταστρατηγήσεων ὡς πρὸς τὸ βάρος καὶ τὴν ποιότητα τῶν ἐμπορευμάτων.

Ἐφαρμοσθεῖσα πολιτικὴ

Ὁ περιορισμὸς ὅμως τοῦ παράγοντος «προσφορά», μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐδραίωσιν τῶν ἀνυψωτικῶν τάσεων, δὲν δφεύεται μόνον εἰς τὰ αἷτια τὰ ὅποια ἐξεθέσαμεν. Δυστυχῶς εἰς τοῦτο συνέτεινε καὶ ἡ ἐφαρμοσθεῖσα πολιτικὴ ἐπὶ τῶν εισαγωγῶν, ἢ ὅποια, ἐνῶ εἶχε σκοπὸν τὸν προγραμματισμὸν, τὸν ἐλεγχον, τῆς προσφοράς, ἄφησεν ἀπρογραμματίστον, σχεδόν, τὴν ζήτησιν.

Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ δελτίου ὄχι μόνον ὑπῆρξεν ἀνεπαρκῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τῆς λειτουργίας του ἐπιζημία, ἐφ' ὅσον δὲν κατώρθωσε νὰ καθιέρωσῃ τακτικὰς καὶ παρκεῖς διανομὰς καὶ δι' ὅλα τὰ εἶδη, διὰ ταυτοχρόνου ἀπαγορεύσεως τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἀναγκῶν πέραν τῶν διὰ δελτίου διανομῶν.

Τοῦτ' αὐτὸ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς ὀργανικοὺς ἢ ὀνομαστικοὺς ἐλέγχους, ἀμέσους ἢ ἐμμέσους, τῆς καταναλώσεως, οἱ ὅποιοι, ὡς ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς των, προσέδωσαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν οἰκονομίαν τὴν εἰκόνα τῆς ἀναρχομένης οἰκονομίας παρὰ τῆς ἐλεγχομένης.

Συγκεκριμένως, ἡ ἐφαρμογὴ μέχρι τῆς ἐλευθερίας τῶν εισαγωγῶν τοῦ συστήματος τῶν ποσοτικῶν περιορισμῶν κατὰ τὴν εισαγωγὴν πάσης φύσεως ἀγαθῶν (κατανάλωτικῶν, κεφαλαιακῶν καὶ πρώτων ὕλων), ἢ κατανομή τῶν εισαγωγῶν εἰς πρόσωπα δικαιούμενα εισαγωγῆς βάσει προσωπικῶν κριτηρίων καὶ δι' ὠρισμένην μάλιστα ποσότητα, ἢ μὴ ἔγκαιρος κατάστρωσις τοῦ εισαγωγικοῦ προγράμματος καὶ ἡ συχνὴ ἀναθεώρησις αὐτοῦ, αἱ καθιερωθεῖσαι πολλαπλῆς διατυπώσεις ἐκδόσεως τῶν ἀδειῶν καὶ τόσα ἄλλα συνέτεινον εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ παράγοντος «προσφορά», μὲ τὰ γνωστὰ ἀνυψωτικὰ ἀποτελέσματα τῶν τιμῶν. Βεβαίως, ἡ κατάστασις αὐτὴ ἐμετρίσθη μετὰ τὴν καθιέρωσιν τῆς ἐλευθερίας τῶν εισαγωγῶν, δὲν ἐξέλιπεν ὅμως τελείως, ὄχι μόνον διότι δὲν εἶνε δυνατόν ἀπὸ τῆς μιᾶς στιγμῆς εἰς

τὴν ἄλλην νὰ δημιουργηθοῦν ἐπιχειρήσεις καὶ ἐπιχειρηματίαι ἢ νὰ παραιτηθοῦν οἱ παραγωγοὶ καὶ διακινηταὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ὑψηλῶν κερδῶν ἢ τῶν πρὸς περιγραφὴν κέρδους δαπανῶν ἢ καὶ νὰ ἀπαλλαγοῦν τῶν δημιουργηθειῶν ἢ ὑπαρχουσῶν ὡς ἐκ τῆς ἀνωμάλου μέχρι σήμερον οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς χώρας ἀντιπαραγωγικῶν δαπανῶν, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ ἐλευθερία τῶν εἰσαγωγῶν, ἐφαρμοσθεῖσα μετὰ τὴν κατὰ 50 % ἐπίσημον ὑποτίμησιν τῆς δραχμῆς ἔναντι τοῦ δολλαρίου, ἀνεζωπύρησε τὸν φόβον ὡς πρὸς τὴν νομισματικὴν εὐστάθειαν καὶ τὴν οἰκονομικὴν σταθερότητα. Οὕτω, καὶ μετὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν εἰσαγωγῶν, ἡ οἰκονομία μας, καὶ λόγῳ τῶν συνεχιζομένων γενικῶν οἰκονομικῶν δυσκολιῶν, δφειλομένων εἰς ὀργανικὰς ἀδυναμίας αὐτῆς, δὲν ἤδυνήθη νὰ ὀργανιωθῆ καὶ λειτουργήσῃ μέχρι σήμερον πλήρως ἐπὶ ἀνταγωνιστικῶν προϋποθέσεων. Ἄλλωστε, καὶ χρονικῶς τοῦτο δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ μέχρι σήμερον.

Ἡ παρατηρουμένη αὐξήσις τῶν εἰσαγωγῶν δὲν σημαίνει κατ' ἀνάγκην καλύτερουσιν τῶν συνθηκῶν τῆς προσφορᾶς, ἐφ' ὅσον προτιμᾶται ἡ ἀποθεματοποίησις ἀπὸ τὸν ὑποβιβασμὸν τῶν τιμῶν εἰς τὸ ἀναγκαῖον κόστος σὺν τῇ νομίμῳ κέρδει, ὅχι μόνον διὰ λόγους κερδοσκοπικοὺς ἀλλὰ καὶ διότι δὲν ἐξέλιπον τελείως οἱ φόβοι ὡς πρὸς τὴν δυνατότητα συνεχίσεως τῶν εἰσαγωγῶν ἐλευθέρως.

Ἡέραν ὅμως τῶν αἰτίων αὐτῶν, ὁ περιορισμὸς τοῦ παράγοντος «προσφορὰ» δφείλεται καὶ εἰς τὸν ποσοτικὸν περιορισμὸν τῶν πιστώσεων καὶ εἰς τὴν ἔλλειψιν, παρ' ὅσα λέγονται, τοῦ ποιοτικοῦ ἐλέγχου αὐτῶν, ἤτοι τῆς διοχετεῦσεως αὐτῶν εἰς παραγωγικὰς μόνον τοποθετήσεις.

Οὕτω, ἡ οἰκονομία μας, συνεπεῖα καὶ τῆς ἐλλείψεως καταλλήλου ὀργανώσεως καὶ ἀποτελεσματικοῦ ἐλέγχου, ὅχι μόνον ἐλειτούργησε καὶ λειτουργεῖ ἄνευ ἀξιολόγων ἀνταγωνιστικῶν προϋποθέσεων, ἀλλὰ λόγῳ τῶν δημιουργηθειῶν μονοπωλιακῶν καταστάσεων ἐξέθρεψε πάσης φύσεως κερδοσκοπικὰς τάσεις. Δὲν ἀποτελεῖ ὑπερβολὴν νὰ εἴπωμεν ὅτι, συνεπεῖα ὅλων αὐτῶν, οἱ πάσης φύσεως παραγωγοὶ ἢ διακινηταὶ τῶν ἀγαθῶν κατέχονται ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἀποκτήσεως ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλύτερου κέρδους, ἐπιδιωκομένου εἴτε εὐθέως εἴτε διὰ περιγραφῆς τῶν πάσης φύσεως ἀναγκαίων δαπανῶν.

Ὡς μέλος ἀπὸ μακροῦ χρόνου τοῦ Συμβουλίου Κόστους τοῦ Ἰπουργείου Ἐφοδιασμοῦ ἔχω ἄπειρα παραδείγματα νὰ παραθέσω ὑπολογισμοῦ ὑπερβολικοῦ κέρδους εὐθέως ἢ διὰ δημιουργίας δαπανῶν πρὸς τὸν σκοπὸν ἀποκρύψεως κέρδους. Ὁ ὑπολογισμὸς κέρδους π.χ. εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἐξωτραπεζικοῦ τόκου εἶνε συνήθης κατάστασις καὶ σήμερον ἀκόμη διὰ πολλὰ εἶδη, ὅπως συνήθης κατάστασις εἶνε καὶ ὁ ὑπολογισμὸς εἰς τὰ γενικὰ ἐξόδα καὶ τῶν ἐξ ἐλευθεριότητος δημιουργουμένων δαπανῶν, ὅπως καὶ ἡ ἐξόγκωσις πολλῶν ἄλλων πρὸς περιγραφὴν τοῦ κέρδους. (Π.χ. ὑψηλοὶ μισθοὶ συγγενῶν προσώπων, διανομὴ κερδῶν εἰς εὐνοουμένους, ὑψηλαὶ ἀποσβέσεις, ἀνανεώσεις ἐγκαταστάσεων καὶ ἀποσβέσεις αὐτῶν εἰς σύντομα χρονικὰ διαστήματα κ.τ.λ.).

Δοθέντος, ἤδη, ὅτι τὸ αἶσθημα ἐλλείψεως ἐμπιστοσύνης ὡς πρὸς τὴν οἰκονομικὴν σταθερότητα καὶ τὴν νομισματικὴν εὐστάθειαν ἔχει καταλάβει ὅλας τὰς τάξεις, αἱ ἐκ κερδοσκοπικῶν λόγων ἀνυψωτικαὶ αὐταὶ τάσεις θεωροῦνται φυσικαὶ συνέπειαι τῆς οἰκονομικῆς μας καταστάσεως καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔχουν ἀμβλύνει καὶ τὴν λεγομένην ἐξωτερικὴν ἰσορροπίαν τῶν ἐπιχειρήσεων, δηλαδὴ τὴν ἐκ λόγων κοινω-

νικῶν ἢ ἐξ ἀντιδράσεως τοῦ συνόλου μὴ ἀνύψωσιν τῶν τιμῶν πέραν ὠρισμένου ὄριου. Ἀπόδειξις, ὅτι οἱ ἀγορασταὶ δὲν ἀντιδροῦν εἰς τὰς ἀνυψώσεις, οὔτε ὑποβοηθοῦν τὸν ἀγορανομικὸν ἔλεγχον.

Β') Κόστος προσφερομένων ἀγαθῶν

Ἄν τώρα συνεχίσωμεν τὴν ἀνάλυσιν καὶ τὴν ἔρευναν ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ κόστους τῶν ἀγαθῶν, πού εἶνε προσδιοριστικὸς ἐπίσης παράγων τῆς διαμορφώσεως τῆς τιμῆς αὐτῶν, ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἑξῆς :

Τὸ κόστος τόσον τῶν παραγομένων ὅσον καὶ τῶν εἰσαγομένων ἀγαθῶν δὲν εἶνε τὸ αὐτὸ ἢ περίπου τὸ αὐτό. Ὅχι μόνον ὑπάρχει σημαντικὴ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ κόστους τῶν εἰσαγομένων καὶ παραγομένων ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τόσον τῶν παραγομένων ὅσον καὶ τῶν εἰσαγομένων. Διαφορὰ κόστους ἀνευρίσκεται καὶ μεταξὺ τῶν εἰσαγομένων ἀπὸ τὴν αὐτὴν χώραν. Ἡ ἐξήγησις εἶνε ἀπλή.

Μετὰ τὸν πόλεμον, καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη, τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς τοῦ αὐτοῦ ἀγαθοῦ εἶνε διάφορον κατὰ χώρας. Ἄλλη εἶνε ἡ τιμὴ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀγορᾶς, ἄλλη εἶνε ἡ τιμὴ τῆς ἀμερικανικῆς ἀγορᾶς καὶ ἄλλη τοῦ ἀνατολικοῦ λεγομένου συνασπισμοῦ. Ἀκόμη καὶ μέσα εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας ὑπάρχει μεγάλος διαφορισμὸς τῆς τιμῆς τῶν ἀγαθῶν. Δοθέντος ἤδη, ὅτι ἡ ἀνάγκη τῶν πραγμάτων ὁδηγεῖ τὴν χώραν μας εἰς ἀνεφοδιασμὸν διὰ τὸ αὐτὸ εἶδος ἐκ διαφόρων χωρῶν, ἔχομεν προσφορὰν ἀγαθῶν εἰς τὴν ἀγορὰν μὲ διάφορον κόστος.

Ἡ διαφορὰ αὐτὴ τοῦ κόστους τῶν εἰσαγομένων καθίσταται ἀκόμη μεγαλυτέρα ὡς ἐκ τοῦ τρόπου τῆς εἰσαγωγῆς των. Ἄλλη π.χ. ἦτο ἡ τιμὴ τῶν ἀγαθῶν τῶν εἰσαγομένων διὰ τοῦ κρατικοῦ συναλλάγματος πρὸ τῆς ἐλευθερίας τῶν εἰσαγωγῶν, ἄλλη ἡ δι' ἰδιωτικοῦ συναλλάγματος, ἐλευθέρου συναλλάγματος, καὶ ἄλλη ἡ διὰ μέσου κληρικῆς ἢ δι' ἰδιωτικῶν ἀνταλλαγῶν.

Ἐπίσης διαφορὰν κόστους παρατηροῦμεν καὶ μεταξὺ τῶν παραγομένων εἰς τὴν χώραν μας ἀγαθῶν εἴτε δι' εἰσαγωγῆς πρώτων ὑλῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἴτε ὄχι. Ἡ διαφορὰ αὐτὴ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι, λόγῳ τῆς ἰδιομόρφου ἐξελίξεως καὶ λειτουργίας τῆς οἰκονομίας μας, ἔχουν δημιουργηθῆ διαφορετικαὶ συνθήκαι κόστους τῶν παραγομένων προϊόντων, ὀφειλόμενα ὄχι μόνον εἰς τὸν τρόπον καὶ τὰ μέσα ὀργάνωσης καὶ παραγωγῆς τῶν καθ' ἕκαστα ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀντικειμενικὸς λόγους, ὀφειλομένους εἰς τὴν ὄλην ὀργάνωσιν καὶ λειτουργίαν τῆς οἰκονομίας μας, ὅπως π.χ. ἡ διάφορος τιμὴ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος κατὰ διαμερίσματα, ἡ προστασία ἢ μὴ τῆς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ τοῦ ἐνοικιοστασίου, ἡ λήψις ἢ μὴ ἐπαρκῶν πιστώσεων διὰ κεφάλαια κινήσεως ἀπὸ τὰς Τραπεζὰς καὶ ὁ τυχὸν ἢ μὴ ἐξωτραπεζικὸς δανεισμὸς ἢ αὐτοδανεισμὸς, ἢ λήψις ἢ μὴ δανείων πρὸς τεχνικὸν ἐξοπλισμὸν ἢ ἐπέκτασιν ἀπὸ τὰ κεφάλαια τοῦ σχεδίου Μάρσαλ, ἢ ἀνάγκη καταβολῆς ἢ μὴ μεταφορικῶν ἐξόδων, τὰ ὅποια μεταπελευθερωτικῶς εἶνε σημαντικὰ, καὶ τόσα ἄλλα. Τὰ ἑξῶδα π.χ. μεταφορᾶς τοῦ λιπάσματος εἰς τὰς ὄρεινὰς περιοχὰς εἶνε πολὺ μεγαλύτερα τῆς τιμῆς διαθέσεως αὐτοῦ εἰς τὰς πεδινὰς ἢ ἐπιλιμενίους περιοχὰς.

ὑπὸ τὰς συνθήκας αὐτὰς τὸ «στήσιμο» διαφορετικοῦ κόστους καὶ διὰ τὰ παραγόμενα ἐν τῇ ἐσωτερικῇ καὶ εἰς ἐπαρκεῖς ποσότητος ἀγαθὰ εἶνε φυσικὴ συνέπεια. Καὶ ἐρωτᾶται ἤδη : ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας κόστους τῶν ἀγαθῶν, ποῖα ἢ δημιουργουμένη ἐκάστοτε τιμὴ αὐτῶν εἰς τὴν ἀγορὰν :

Δημιουργουμένη ἐν τῇ ἀγορᾷ τιμὴ

Ὅπως ἀνελύσαμεν ἀνωτέρω, λόγῳ τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν καὶ καταστάσεων τῆς Ἑλληνικῆς ἀγορᾶς, προσδιοριστικὸς παράγων τῆς τιμῆς τῶν πάσης φύσεως ἀγαθῶν, εἰσαγομένων ἢ παραγομένων, λόγῳ τοῦ ἐκτεθέντος ἤδη περιορισμοῦ τοῦ παράγοντος «προσφορά», εἶνε ἢ ἀξία τῆς ποσότητος ἢ ὁποῖα εὐρίσκεται εἰς τὸ περιθώριον τῆς ἀγορᾶς. Ἐν ἄλλοις λόγοις, τῆς ποσότητος ἢ ὁποῖα εἶνε ἀναγκαῖα διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ζητουμένων ἀναγκῶν τῆς καταναλώσεως. Ὑπὸ τοὺς ἔθρους αὐτοῦς, ἡ τιμὴ τῶν ἀγαθῶν, τόσον τῶν εἰσαγομένων ὅσον καὶ τῶν παραγομένων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ, διαμορφοῦται, κατὰ κανόνα, βάσει τοῦ κόστους τοῦ ὑπὸ δυσμενεστέρως συνθήκας εἰσάγοντος ἢ παράγοντος, πραγματοποιουμένου οὕτω μεγάλου κέρδους τῶν ὑπὸ εὐμενεστέρως συνθήκας πωλούντων. Τὸ πραγματοποιούμενον, μάλιστα, αὐτὸ μεγάλο κέρδος ἐδημιούργησε καὶ δημιουργεῖ συμφέρον εἰς τοὺς δυναμένους νὰ εἰσάγουν ἢ παράγουν ὑπὸ εὐμενεστέρως συνθήκας νὰ μὴ εἰσάγουν ἢ παράγουν περισσότερα ἀγαθὰ, ἢ μᾶλλον νὰ μὴ προσφέρουν εἰς τὴν ἀγοράν, καίτοι παράγουν ἢ εἰσάγουν τοιαῦτα, δημιουργοῦντες κερδοσκοπικὰ ἀποθέματα. Καὶ τοῦτο, διὰ νὰ μὴ ἀποκλείσουν ἐκ τῆς ἀγορᾶς τοὺς ὑπὸ δυσμενεστέρως συνθήκας προσφέροντας, διότι ἐκ τῆς ὑπάρξεως καὶ αὐτῶν εἰς τὴν ἀγοράν τὸ κέρδος τῶν εἶνε πολὺ μεγαλύτερον ἀπὸ ἐκεῖνο ποῦ θὰ ἀπελάμβανον δι' ὑποβιβάσμου τῶν τιμῶν καὶ ἀποκλεισμοῦ τῶν ὑπὸ δυσμενεστέρως συνθήκας πωλούντων.

Ἔτσι, τὸ ὑψηλὸν κέρδος διὰ περιορισμοῦ τῶν συναλλαγῶν εἶνε τὸ χαρακτηριστικὸν πλεόν γνώρισμα τῆς μεταπελευθερωτικῆς ἑλληνικῆς ἀγορᾶς καὶ ὅχι ὁ ὁ ὑγιῆς νόμος «ἐν τῇ καταναλώσει τὸ κέρδος». Καὶ τὸ ἀκόμη χειρότερον ἐξ ὧν εἶνε ὅτι τὸ ὑψηλὸν αὐτὸ κέρδος πραγματοποιεῖται εἰς θάρος τῶν ἄλλων συντελεστῶν καὶ κυρίως τοῦ παράγοντος ἐργασίας.

Παρ' ὅλα ὅσα λέγονται καὶ παρὰ τὰς κοινωνικὰς ἐπιβαρύνσεις, τὸ ποσοστὸν τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας, δηλαδὴ τὸ ἐργατικὸν λεγόμενον εἰσόδημα, ἔναντι τοῦ συνολικοῦ ἀνεκκαθαρίστου ἐθνικοῦ εἰσοδήματος, εἶνε πολὺ μικρότερον ἔναντι ὧν τῶν ἄλλων χωρῶν, ἐνῶ τὰ διανεμηθέντα καὶ ἀδιανεμήτα κέρδη ἐκ τῆς βιομηχανικῆς καὶ ἐμπορικῆς δραστηριότητος ἐπὶ τοῦ ἀκαθαρίστου ἐθνικοῦ προϊόντος εἶνε πολὺ μεγαλύτερα πολλῶν ἄλλων χωρῶν. (Π.χ., διὰ τὸ ἔτος 1951 ὑπολογίζονται εἰς 18 %, ἐνῶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς 13 %, τὸ ἐργατικὸν δὲ εἰσόδημα μόνον εἰς 25 % ἐνῶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν εἰς 59 %. Διὰ τὸ ἔτος 1953, δοθέντος ὅτι τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα ἠξήθη, αἱ διαφοραὶ εἶνε ἀκόμη μεγαλύτεραι).

Διὰ τὰ ἐλάχιστα, τώρα εἶδη διὰ τὰ ὁποῖα δὲν ὑπάρχει αὐτὸς ὁ διαφορισμὸς τοῦ κόστους, καὶ πάλιν ἡ τιμὴ των διαμορφοῦται διὰ περιορισμοῦ τῆς προσφοράς εἰς ὑψηλότερα ἐπίπεδα τοῦ κόστους αὐτῶν σὺν τῷ νομίμῳ κέρδει, ἤτοι εἰς ἐπίπεδα ἀνταποκρινόμενα εἰς τὴν ἀντοχὴν τῶν οικονομικῶς ἰσχυροτέρων ἀγοραστῶν.

Ὅστω, ἀποκλείονται οἱ μὲ χαμηλότερον εἰσόδημα ἀγορασταί, ἤτοι αἱ λαϊκὰ τάξεις, τῆς δυνατότητος ἱκανοποιήσεως πλήρως τῶν ἀναγκῶν των, χωρὶς ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τούτου τῶν συναλλαγῶν νὰ μειοῦται τὸ πάσης μορφῆς κέρδος τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ ἐξήγησις ἀνευρίσκεται εἰς τὸν καθιερωθέντα νόμον: «περιορισμὸς συναλλαγῶν—ὑψηλὸν κέρδος». Τὸ ὅτι ἀκούονται ἐκ μέρους τῶν παραγωγῶν ἢ διακινητῶν τῶν ἀγαθῶν παράπονα περιορισμοῦ τῶν συναλλαγῶν, τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ὑπάρχει «προσφορά» ἐν τῇ οικονομικῇ ἐννοίᾳ αὐτῆς, ποῦ ἐννοεῖται «προσφορά»

εις τιμὴν ἀναγκαιῶν ἐξόδων σὺν τῇ νομίμῳ κέρδει. Ἡ προσφερομένη ποσότης οικονομικῶν ἀγαθῶν προσφέρεται εἰς τιμὰς ποῦ ἐγκλείουσι ἀντιπαραγωγικὰς δαπάνας καὶ ὑψηλὰ κέρδη καὶ ὡς ἐκ τούτου αὐτοπεριορίζεται διὰ λόγους κερδοσκοπικούς. Μὲ αὐτὸ βέβαια δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι ὁ περιορισμὸς τῶν συναλλαγῶν ὀφείλεται μόνον εἰς τὸν οὕτως ἢ ἄλλως περιορισμὸν τῆς προσφοράς καὶ ὄχι εἰς τὸν ἠθελημένον ὑπὲρ τοῦ Κράτους περιορισμὸν τῆς ζήτησεως, διὰ καθηλώσεως τῶν πάσης φύσεως εἰσοδημάτων εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα ἢ δι' ὑψηλῆς φορολογίας αὐτῶν. Ἔτερον ἐκάτερον. Τὸ Κράτος προσπαθεῖ τὸν διαφορισμὸν αὐτὸν τῆς τιμῆς τῶν ἀγαθῶν νὰ μὴ ἀπολαύσῃ ἐξ ὀλοκλήρου οἱ ὑπὸ εὐνοϊκὰς συνθήκας παραγωγοὶ ἢ διακινηταὶ τῶν ἀγαθῶν, καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον, ὅπου καθορίζει διατιμήσεις ἢ ὑποχρεωτικὴν κοστολόγησιν, καθιερώνει πάντοτε ὡς ἐνιαίαν τιμὴν τὴν τιμὴν τοῦ ὑπὸ δυσμενεστέρας συνθήκας προσφέροντος. Καὶ τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς τιμῆς τῶν ὑπὸ εὐμενεστέρας συνθήκας προσφερόντων προσπαθεῖ νὰ εἰσπράξῃ ὡς δημόσιον ἔσοδον, δι' ἐπιβολῆς εἰδικῆς εἰσφοράς.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅμως, ὄχι μόνον ἐπισημοποιεῖ καὶ διευκολύνει τὴν ἐπὶ ἀνυψωτικῶν τάσεων διαμόρφωσιν τῆς τιμῆς τῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ ἀποκλείει τὴν δημιουργίαν οἰουδήποτε συναγωνιστικοῦ πνεύματος ὡς καὶ τὸν συγχρονισμὸν καὶ καλυτέραν ὀργάνωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐπὶ τῇ τέλει τῆς μειώσεως τοῦ κόστους τῶν προσφερομένων ἀγαθῶν. Καὶ τὸ περιεργὸν τῆς ὑποθέσεως εἶνε ὅτι, τελικῶς, δὲν κατωρθώνει νὰ εἰσπράξῃ καὶ τὰς ἐπιβαλλομένας εἰσφοράς εἰς τὰ ἐλάχιστα εἶδη εἰς τὰ ὁποῖα περιορίζονται αἱ διατιμήσεις καὶ κοστολογήσεις.

Ἄλλ' ἢ διαμόρφωσις τῆς τιμῆς τῶν ἀγαθῶν, ὅπως εἶπομεν καὶ εἰς τὴν ἀρχήν, δὲν ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὰς συνθήκας τῆς προσφοράς τῶν ἀγαθῶν καὶ τοῦ κόστους αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰς συνθήκας τῆς ζήτησεως αὐτῶν, καὶ πέραν ἀπὸ τοὺς παράγοντας αὐτοὺς, ἀπὸ «τὸ χρῆμα».

Καὶ ἤδη θεωροῦμεν σκόπιμον νὰ εἴπωμεν ὀλίγα τινα ὡς πρὸς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ χρήματος εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν τιμῶν.

Γ') Συνδῆκαι ὡς πρὸς τὸν παράγοντα τοῦ χρήματος

Ὡς γνωστόν, τὰ οικονομικὰ ἀγαθὰ συγκρίνονται καὶ ἀνταλλάσσονται πρὸς τὸ χρῆμα. Συνεπῶς ἡ τιμὴ τῶν ἀγαθῶν δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὴν ἀξίαν αὐτῶν καθ' ἑαυτά, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀξίαν τοῦ χρήματος.

Ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν, ἡ ἀξία τῆς δραχμῆς ἔναντι τῶν ξένων νομισμάτων συνεχῶς ὑποτιμᾶται, εἴτε εὐθέως εἴτε ἐκ πλαγίου (ἐπιβολὴ εἰσφορῶν, πριμοδοτήσεις, πολλαπλὴ τιμὴ συναλλάγματος κ.τ.λ.). Συνέπεια τῶν υποτιμήσεων αὐτῶν εἶνε, ὅπως ἐτονίσσαμεν ἤδη, ἡ ἀνύψωσις τῶν τιμῶν τῶν εἰσαγομένων ἀγαθῶν ἢ πρώτων ὑλῶν καὶ ἐν συνεχείᾳ καὶ τῶν παραγομένων ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἀγορᾷ. Δοθέντος ἤδη ὅτι αἱ συχναὶ αὗται ὑποτιμήσεις αὐξάνουσι τὴν δυσπιστίαν πρὸς τὸ ἐθνικὸν νόμισμα, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ τρέπωνται τὰ περισσεύοντα εἰσοδήματα πρὸς τὴν χρυσῆν λίραν, τῆς ὁποίας ἡ τιμὴ ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ ἀνυψοῦται, ματὰ πρὸς τὴν χρυσῆν λίραν, τῆς ὁποίας ἡ τιμὴ ἐκ τοῦ λόγου αὐτοῦ ἀνυψοῦται, ἔχομεν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἀγορᾷ καὶ πρόσθετον λόγον ἀνυψώσεως τῶν τιμῶν, ὀφειλόμενον εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς χρυσῆς λίρας, λόγῳ τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν ἐν τῇ χώρᾳ

Ἡς σχέσεως τῆς χρυσῆς λίρας πρὸς τὰ ἀγαθὰ.

Ἡ ἀξία ὅμως τῆς δραχμῆς δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὴν σχέσιν τῆς (παριτέ)

πρὸς τὰ ξένα νομίματα. Ἐξαρτᾶται καὶ ἀπὸ τὴν ἐκάστοτε σχέσιν τοῦ ὄγκου τοῦ κυκλοφοροῦντος χαρτονομίσματος ἐν σχέσει πρὸς τὰ οἰκονομικὰ ἀγαθὰ.

Ἄν ἐξετάσωμεν, ἤδη, τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ὄγκου τοῦ κυκλοφοροῦντος χαρτονομίσματος ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ μέχρι σήμερον ἐν σχέσει μὲ τὸν ὄγκον τῶν ἀγαθῶν, θὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ σχέσις αὕτη εἶνε μικροτέρα τῆς προπολεμικῆς. Δηλαδή, τὸν κυκλοφοροῦν ἐκάστοτε χαρτονόμισμα, εἶνε μικρότερον, κατ' ἀναλογίαν, τοῦ κυκλοφοροῦντος προπολεμικῶς. Πλὴν ὅμως εἰς πᾶσαν, καὶ ἀσήμαντον ἔστω, μεταβολὴν αὐτοῦ παρατηρήθη αὐξήσις τῶν τιμῶν. Καὶ τοῦτο, διότι τὰ ἐκ τοῦ ποσοτικοῦ περιορισμοῦ τοῦ χαρτονομίσματος ἐπιδιωκόμενα ἀποτελέσματα ἐξουδετερώνει ἢ ἐκ λόγων ψυχολογικῶν αὐξήσις τῆς ταχύτητος τῆς κυκλοφορίας αὐτοῦ· ὁ ψυχολογικὸς λεγόμενος πληθωρισμός.

Τὸ μόνον ἀποτέλεσμα τοῦ περιορισμοῦ τοῦ χαρτονομίσματος, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι νομισματικοὶ περιορισμοὶ καὶ οἱ ποσοτικοὶ περιορισμοὶ τῶν πιστώσεων, εἶνε ἡ καθυστέρησις, ἂν μὴ ἡ ματαίωσις, τῆς παντοειδοῦς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας, ποῦ ἀποτελεῖ τὴν σταθερὰν βάσιν τοῦ ἐμπλουτισμοῦ τῆς ἀγορᾶς δι' ἀγαθῶν καὶ τὴν ἐν συνεχείᾳ ἐξυγίανσιν αὐτῆς ἐκ τῶν κερδοσκοπικῶν τάσεων.

Δυστυχῶς τίποτε δὲν εἶνε κατὰ βούλησιν αὐξητόν, ὥστε διὰ τῆς αὐτομάτου ἐνεργείας τῶν οἰκονομικῶν νόμων νὰ περιορίζωνται αἱ κερδοσκοπικαὶ τάσεις. Τὰ πάντα ἐξαρτῶνται ἐκ φυσικῶν καὶ οἰκονομικῶν συνθηκῶν.

Αἱ οἰκονομικαὶ συνθήκαι, αἱ ὅποια διεμορφώθησαν εἰς τὴν χώραν μας διὰ τῆς λήψεως τῶν ὡς ἄνω μέτρων πρὸς συγκράτησιν τῶν τιμῶν, ὄχι μόνον δὲν ἐπέτυχαν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὠδήγησαν εἰς τὴν καθυστέρησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἰς τὸν κίνδυνον τῆς συνεχοῦς ἀνυψώσεως τῶν τιμῶν, ἐξ ὀργανικῆς πλέον ἀδυναμίας τῆς οἰκονομίας μας.

Χαρακτηριστικὸν ἐν προκειμένῳ εἶνε τὸ παρατηρούμενον καὶ μετὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν εἰσαγωγῶν καὶ τὴν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς φαινόμενον τῆς διαμορφώσεως ἢ διατηρήσεως τῶν τιμῶν εἰς ὑψηλὰ ἐπίπεδα, ἢτοι εἰς ἐπίπεδα ἀνώτερα τοῦ κόστους σὺν τῷ νομίμῳ κέρδει, ὑπολογιζομένου καὶ τοῦ παράγοντος τῆς ὑποτιμῆσεως τῆς δραχμῆς, ἀντί, ὅπως εἶνε φυσικόν, νὰ υποβιβάζωνται πρὸς αὐξήσιν τῆς καταναλώσεως, δοθέντος ὅτι ἡ οἰκονομία μας δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἀπὸ ἀνθησιν, ἀλλὰ ἀπὸ ἔλλειψιν ἐπαρκοῦς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῶν εὐρειῶν καταναλωτικῶν μαζῶν.

Δ') Συνδῆκαι ὡς πρὸς τὸν παράγοντα τῆς ζητήσεως

Ὅσον ἀφορᾷ τώρα τὰς συνθήκας ὡς πρὸς τὸν παράγοντα τῆς ζητήσεως ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν, ποῦ εἶνε ὡσαύτως προσδιοριστικὸς παράγων τῆς διαμορφώσεως τῆς τιμῆς τῶν ἀγαθῶν, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς :

Αἱ ἀνάγκαι τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας μας μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ ἐντεῦθεν, δι' οὗς λόγους ἀνεπτύξαμεν ἤδη, εἶνε πολὺ ἠῤῥημέναι· ἐναντι τῶν δυναμένων νὰ προσφερθοῦν ἀγαθῶν. Ὅταν ὅμως ὁμιλοῦμεν περὶ ζητήσεως, δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψει μας μόνον τὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν δυναμικότητα αὐτοῦ πρὸς ἀγοράν. Καὶ μάλιστα ὄχι μόνον τὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ τῆς τελευταίας καὶ μᾶλλον ἀνισχύρου οἰκονομικῆς τάξεως, ἢ ὅποια πρέπει νὰ συμπράξῃ εἰς τὴν ζήτησιν διὰ νὰ καταναλωθῇ ὅλον τὸ ποσὸν τῶν παραγομένων ἢ μᾶλλον τῶν προσφερομένων πραγμάτων, ἀγαθῶν. Δηλαδή ἡ ἀγορὰ

των διαφόρων οικονομικών αγαθών δεν εξαρτάται από την ύπαρξιν, την αίσθησιν, μόνον των αναγκών. Ἡ θέλησις καὶ καὶ ἡ προθυμία των ἀνθρώπων νὰ ἀγοράσουν τὰ οικονομικά ἀγαθὰ, ποὺ αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην, ἐπηρεάζεται καὶ ἀπὸ τὸ μέγεθος τοῦ εἰσοδήματός των. Τούτου δοθέντος, τὸ Κράτος, ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη, πρὸς ἐξισορρόπησιν τῆς ζήτησεως πρὸς τὴν προσφοράν, ἔλαβε καὶ λαμβάνει τὰ ἑξῆς μέτρα:

α) Ἐπέβαλλε καὶ ἐπιβάλλει ἀφ' ἐνός μὲν τὸν περιορισμὸν τῆς συνολικῆς ζήτησεως διὰ τοῦ ποσοτικῆς περιορισμοῦ τοῦ κυκλοφοροῦντος χαρτονομίσματος καὶ τῶν πιστώσεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τοῦ καθορισμοῦ εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα τῶν εἰσοδημάτων τῶν εὐρείων λαϊκῶν καταναλωτικῶν τάξεων, ὅπως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἰδιωτικῶν, νομικῶν προσώπων, ἐργατῶν, ἀγροτῶν καὶ ἰδιοκτητῶν, διὰ νὰ μὴ ἀναφέρωμεν καὶ ὠρισμένας τάξεις ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν, τὸν περιορισμὸν τῆς ζήτησεως τῶν τάξεων αὐτῶν. Συγκεκριμένως, διέτιμα ἢ διατιμᾶ κυριαρχικῶς τοὺς μισθοὺς καὶ ἡμερομίσθια ὄλων τῶν μισθωτῶν εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα καὶ ἐκεῖ ἀκόμη ὅπου οἱ ἐργοδότες ἦσαν διατεθειμένοι καὶ εἶχον τὴν εὐχέρειαν νὰ δώσουν μεγαλύτερους μισθοὺς.

β) Καθιέρωσε εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα τὰ μισθώματα τῶν προστατευμένων ὑπὸ τοῦ ἐνοικιοστασίου κατοικιῶν καὶ καταστημάτων, ἄνευ οὐσιαστικῆς ἐρεύνης τῆς οικονομικῆς καταστάσεως τοῦ ἐνοικιαστοῦ, καὶ τελικῶς καθιερώνει χαμηλὰς τιμὰς ἀσφαλείας διὰ τὰ γεωργικὰ προϊόντα, μὲ τελικὸν σκοπὸν, διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς ζήτησεως, τὴν ἐξισορρόπησιν αὐτῆς πρὸς τὴν προσφοράν.

Τόσον μάλιστα ὑπῆρξεν ἄδικος ἢ εἰς χαμηλὰ ἐπίπεδα διατίμησις τῆς ἐργασίας, ὥστε πολλοὶ ἐργοδοταὶ νὰ δίδουν, καίτοι δὲν εἶχον νόμιμον ὑποχρέωσιν οὔτε ἀπὸ τὰς συλλογικὰς συμβάσεις, δοθέντος ὅτι ἀπὸ τοῦ 1947 παραλλήλως πρὸς τὰς ὑπουργικὰς ἀποφάσεις καθορισμοῦ μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων ἴσχυσε καὶ ὁ θεσμὸς τῶν ἐγκρινομένων ὑπὸ τοῦ Κράτους Συλλογικῶν Συμβάσεων, οὔτε ἀπὸ τὰς ὑπουργικὰς ἀποφάσεις, μισθοὺς καὶ ἡμερομίσθια ἀνώτερα τῶν καθοριζομένων. Ταῦτ' αὐτὸ γίνεται καὶ μὲ τὰ ἐνοίκια καὶ τὰς ἀμοιβὰς τῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελματιῶν.

γ) Παραλλήλως πρὸς τὸν ἐκτεθέντα ἤδη περιορισμὸν τῆς ζήτησεως, τὸ Κράτος προσπαθεῖ νὰ περιορίσῃ τὴν ζήτησιν τῶν πραγματοποιούντων ὑψηλὰ εἰσοδήματα, διὰ φορολογικῶν μέτρων.

Τὰ ὡς ἄνω μέτρα τῆς καθηλώσεως τῶν εἰσοδημάτων δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι πράγματι ἀνέκοψαν καὶ περιώρισαν τὴν ἀνυψωτικὴν τάσιν τῶν τιμῶν δὲν τὴν ἐξουδετέρωσαν ὁμως. Ὡς μάλιστα ἐφηρμόσθησαν συμπτωματικῶς καὶ ἄνευ γενικοῦ σχεδίου καὶ μέτρου, ὅχι μόνον συνέτειναν καὶ αὐτὰ εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς οικονομικῆς δραστηριότητος τῆς Χώρας ἀλλὰ καὶ ἐξυπηρέτησαν, λόγῳ τοῦ δημιουργηθέντος μεγάλου διαφορισμοῦ εἰσοδημάτων κατὰ κλάδους, τάξεις καὶ κατηγορίας, τὰς κερδοσκοπικὰς τάσεις, ποὺ κατευθύνονται εἰς τὴν πραγματοποίησιν μεγάλου κέρδους δι' αὐξήσεως τῶν τιμῶν ἄνευ ὀρίου κέρδους εἰς ὅσον τὸ δυνατόν ὑψηλότερα ἐπίπεδα.

Συμπεράσματα

Ἐκ τῆς ἐξετάσεως τοῦ συνόλου τῶν συνθηκῶν ποὺ διαμορφώνουν τὴν τιμὴν τῶν ἀγαθῶν, τὴν ὁποίαν ἐπεχειρήσαμεν, προκύπτει, νομίζω, ὅτι ἡ τιμὴ τῶν ἀγαθῶν ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ ἐντεῦθεν διαμορφοῦται διαρκῶς μὲ τινὰς καθυστερήσεις εἰς ὑψηλότερα ἐπίπεδα ὅχι μόνον ἐπὶ τῇ θάσει τῆς πραγματοποιουμένης

τιμῆς ἀντικαταστάσεως ἀλλὰ καὶ τῆς πιθανῆς τοιαύτης. Ἔτσι, ἡ τιμὴ τῶν ἀγαθῶν εἶναι πάντοτε μεγαλύτερα τοῦ κόστους αὐτῶν σὺν τῇ νομίμῳ κέρδει.

Ἡ ἀνυψωτικὴ αὐτὴ τάσις ὀφείλεται, ὅπως εἶδομεν, ὀργανικὰ εἰς τὴν ἀνισορροπίαν μεταξὺ «προσφορᾶς» καὶ ὑπαρχουσῶν ἀναγκῶν καὶ ἐπιτείνεται: ἐκ λόγων πραγματικῶν ἢ καὶ ψυχολογικῶν, ποὺ ἀνάγονται εἰς τὸ κυριαρχοῦν αἰσθηματῆς αὐξήσεως τῶν τιμῶν, εἴτε λόγῳ αὐξήσεως τῶν δαπανῶν παραγωγῆς ἢ εἰσαγωγῆς, εἴτε λόγῳ νέων δυσκολιῶν ὡς πρὸς τὴν δυνατότητα ἀναπτύξεως τῆς παραγωγῆς ἢ εἰσαγωγῆς, εἴτε λόγῳ τῆς κυριαρχούσης ἀντιλήψεως ἀνατροπῆς τῆς νομισματικῆς σταθερότητος, εἴτε λόγῳ πραγματικῆς ἀνατροπῆς τῆς νομισματικῆς σταθερότητος. Τὸ ὅτι δι' ὠριμένην πρὸ τῆς ἀναπροσαρμογῆς περίοδον ἡ ἀνυψωτικὴ αὐτὴ τάσις δὲν εἶνε ἐμφανῆς, δηλαδὴ δὲν ἐκδηλοῦται δι' αὐξήσεως τῶν τιμῶν, δὲν σημαίνει ὅτι καὶ εἰς τὰς περιωρισμένα αὐτὰ χρονικὰ διαστήματα τῆς σταθερότητος τῶν τιμῶν δὲν ὑπάρχει ἡ ἀνυψωτικὴ αὐτὴ τάσις, δοθέντος ὅτι ἐκ τῆς ἐρεύνης τοῦ συνόλου τῶν διεθνῶν οικονομικῶν συνθηκῶν καὶ τῆς Χώρας προκύπτει ὅτι ἡ σταθερότης αὐτὴ ὀφείλεται ἢ εἰς διεθνή πτωσιν τῆς τιμῆς τῶν ἀγαθῶν μὲ συνύπαρξιν τῆς δυνατότητος ἀνεφοδιασμοῦ τῆς Χώρας ἢ εἰς συγκράτησιν τῆς ἀγοραστικῆς ἱκανότητος τοῦ λαοῦ ἢ εἰς τὰ λαμβανόμενα πάσης φύσεως περιοριστικὰ νομισματικὰ μέτρα ἢ καὶ εἰς ἄλλους αὐτοὺς τοὺς λόγους. Ἐν οὐδεμίᾳ δὲ περιπτώσει, μέχρι τῆς καθιερώσεως τῆς ἐλευθερίας τῶν εἰσαγωγῶν, εἰς βελτίωσιν τῶν ἐν γένει συνθηκῶν τῆς προσφορᾶς. Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦν τὰ ἐξαγωγώγιστα γεωργικὰ προϊόντα καὶ τινα ἐσωτερικῆς καταναλώσεως, ὅπως ὁ σίτος καὶ τὸ λάδι, τῶν ὁποίων ἡ τιμὴ, λόγῳ τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν τῆς ἐμπορίας των, ὑποβιβάζεται κατὰ τὸν χρόνον τῆς παραγωγῆς των, διὰ τὰ ἀνυψωτῆ ὀλίγον κατ' ὀλίγον μέχρι τῆς νέας παραγωγῆς, παρὰ τὴν διὰ ρυθμιστικῶν ἀποθεμάτων παρέμβασιν ἐκάστοτε τοῦ Κράτους.

Τὸ φαινόμενον αὐτό, ὡς καθίσταται εἰς πάντα φανερόν, εἶναι χαρακτηριστικὸν τῶν οικονομῶν ποὺ λειτουργοῦν ἀνωμάλως καὶ κατευθύνονται, ἂν δὲν ἐξυγιανθοῦν ὀργανικὰ, ἀργὰ ἢ γρήγορα πρὸς τὸν πληθωρισμὸν ἢ εἰς τὸν μαρασμὸν, συνεπεία τῶν λαμβανόμενων ἀντιπληθωριστικῶν μέτρων πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ πληθωρισμοῦ.

Ἡ νέα φιλελευθέρα οἰκονομικὴ πολιτικὴ

Ἡ ἐλευθερία τῶν εἰσαγωγῶν, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν ὑποτίμησιν τῆς δραχμῆς κατὰ τὸν θῆν Ἀπριλίου, τὴν ἐπανάφορὰν τῶν ἐλευθέρων καὶ δχι: ἐλεγχόμενων καὶ ἐγκρινομένων συλλογικῶν συμβάσεων ἐργασίας καὶ τὴν καταβαλλομένην προσπάθειαν πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας μας, ἀποτελοῦν μίαν ἥρωικὴν, καὶ δ' αὐτὸ ἐπικίνδυνον, προσπάθειαν πρὸς ἐξυγιάνσιν καὶ λειτουργίαν αὐτῆς ἐπὶ ὅσον τὸ δυνατόν ἀνταγωνιστικῶν προϋποθέσεων. Ἡ προσπάθεια αὕτη εὐρίσκειται ἀκόμη ἐν πορείᾳ καὶ συνεπῶς δὲν παρέχει: τὰ στοιχεῖα γὰ χρῆθῆ, ἂν καὶ δύναται γὰ λεχθῆ ὅτι, ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀποτελεσμάτων, δὲν ἀποτυγχάνει. Τίποτε ὁμως ἀκόμη δὲν προδικάζει τὴν τελικὴν τῆς ἐπιτυχίαν. Δὲν γνωρίζομεν ἂν θὰ συνεχισθοῦν καὶ εἰς ποῖον βαθμὸν καὶ εἰς ποῖαν ἔκτασιν θὰ ὀλοκληρωθοῦν τὰ μέτρα, ποὺ συνθέτουν τὴν ἐφαρμοζομένην νέαν φιλελευθέραν οἰκονομικὴν πολιτικὴν. Γεγονὸς εἶνε ὅτι, ἂν ἡ ἐλευθερία τῶν εἰσαγωγῶν λειτουργήσῃ ἀκωλύτως καὶ δὲν ἀνατραπῆ ἢ περιορισθῆ πρὶν ἢ καταστῆ ἡ οἰκονομία μας αὐτοδύναμη ἐξ ἀδυναμίας συνεχίσεως τῆς ἢ δὲν πλευροκοπηθῆ διὰ διαφόρων μέτρων, ὅπως αἱ παρεμβαλλόμενα πιστωτικὰ δυσκο-

λίαι και ἄλλαι, εἶναι δυνατὸν νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ἐξυγιάνσιν τῆς οἰκονομίας μας, διὰ περιορισμοῦ τῶν πραγματοποιουμένων ὑπερβολικῶν κερδῶν και τῶν ἀντιπαραγωγικῶν δαπανῶν ἢ τῶν πρὸς περιγραφὴν κέρδους τοιούτων, ἐπὶ τῇ τέλει, διὰ τῆς ὀρθολογικωτέρας και ἐπὶ παραγωγικῶν θάσεων ὀργανώσεως τῆς οἰκονομίας, νὰ ἀναπτυχθῇ αὕτη και νὰ καταστῇ διεθνῶς συναγωνίστημη. Διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ ὅμως αὐτὸ χρειάζεται ἡ ἐλευθερία τῶν εἰσαγωγῶν νὰ ὑποβοηθηθῇ ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀγορᾶς.

Ὁ ἔχων τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ὀμιλῇ δὲν ὑπῆρξεν ὀπαδὸς τῆς φιλελευθέρας οἰκονομίας. Πιστεύει ἀπολύτως ὅτι, ἐφ' ὅσον δὲν λειτουργεῖ ἀκωλύτως ὁ ἐλεύθερος ἀνταγωνισμὸς, τὸ κοινωνικὸν σύνολον ὀφείλει νὰ ἐλέγχῃ τὸ κέρδος, ὥστε κατὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἀγαθῶν νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἀπὸ τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου καθιερωθεῖσα δικαία τιμὴ αὐτῶν. Τὸ «ἔξεστι τοῖς συναλλασσομένοις περιγράψαι ἀλλήλοις» δὲν εἶνε ἔννοια παραδεκτὴ σήμερα, ὅπως δὲν εἶνε σωστὴ και ἡ ἀντίληψις τῶν ὀπαδῶν τῆς κλασικῆς λεγομένης οἰκονομικῆς θεωρίας, ὅτι ἡ ἐλευθερία τῶν συναλλασσομένων, συνδυαζομένη μετὰ τὸ σύστημα τοῦ ἀπολύτως ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ, καταλήγει μοιραίως εἰς τὸ νὰ ἐφαρμόζονται ἐκάστοτε ἐν τῇ συναλλαγῇ, παραγωγῇ και κυκλοφορίᾳ τῶν ἀγαθῶν, συνθήκαι κατ' ἐξοχὴν συμφέρουσαι διὰ πάντας. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ ὥς ἔνω ἐκφραζομένη ἀξία τοῦ ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ θεωρητικῶς ὑπάρχει. Πρακτικῶς ὅμως, ἡ λειτουργία αὐτοῦ παρεμποδίζεται ἐξ ἄλλων λόγων καθαρῶς οἰκονομικῶν και ἰδίως ἐκ τοῦ λόγου, ποῦ ἐνυπάρχει εἰς μεγάλον βαθμὸν εἰς τὴν οἰκονομίαν μας, ὅτι δηλαδὴ δὲν εἶνε πάντοτε δυνατὴ ἡ προσαρμογὴ τῆς παραγωγῆς πρὸς τὰς συνθήκας τῆς καταναλώσεως. Διὰ νὰ ἐπέλθῃ π.χ. ἡ συμπλήρωσις τῆς ζήτησεως διὰ νέας παραγωγῆς χρειάζομεθα νέα κεφάλαια, νέας ἐργατικὰς εἰδικευμένας δυνάμεις, νέας ἐγκαταστάσεις. Ἐως ὅτου ὅλα αὐτὰ τὰ εὑρωμεν, ἂν τὰ εὑρωμεν, λόγω τῆς ἀνισότητος μετὰξυ προσφοράς και ζήτησεως, ἡ τιμὴ τῶν πραγμάτων δὲν θὰ ἔχη σχέσιν μετὰ τὴν ἀξίαν αὐτῶν, τὴν δικαίαν δηλαδὴ τιμὴν.

Ἐφαρμοζόμενοι ἔλεγχοι ἐν τῇ οἰκονομίᾳ

Ἄλλ' ἂν αὐτὴ εἶνε ἡ θεωρητικὴ προτίμησις, ἡ πείρα τῶν πραγμάτων ἐκ τῆς συμμετοχῆς εἰς συμβούλια και ἐπιτροπὰς ἐλέγχου τῆς οἰκονομίας και ἰδίως τῶν τιμῶν μετὰ ὀδήγησαν εἰς τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ Ἑλλάς, παρὰ τὴν ὑπαρξίν πολλῶν ἐλέγχων, ἐνεφάνισεν, ὅπως ἀνέφερα ἤδη, μάλλον τὴν εἰκόνα τῆς ἀναρχουμένης οἰκονομίας παρὰ τῆς ἐλεγχόμενης και δὲν ἐπετύχχανε τὴν πραγματοποίησιν ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς δικαίας τιμῆς διὰ τοῦ ἐλέγχου αὐτῆς. Ἀπλῶς ἐπιστοποῖε τὴν δημιουργουμένην κερδοσκοπικὴν τιμὴν.

Δὲν θέλω νὰ σᾶς κουράσω μετὰ τὴν ἐμφάνισιν και τὴν κριτικὴν τῆς ἀξίας τῶν διαφόρων ἐλέγχων, ἀμέσων ἢ ἐμμέσων, και ἰδίως τῶν ἐφαρμοσθέντων και ἐφαρμοζομένων ἐλέγχων ἐπὶ τοῦ κόστους και τῶν τιμῶν. Τοῦτο μόνον τονίζω. Ὅτι κατὰ τὴν βασικὴν διάταξιν τοῦ Α.Ν. 781 τοῦ 1948 «Περὶ τροποποιήσεως και συμπληρώσεως τοῦ Ἀγορανομικοῦ Κώδικος», πρὸς ἐπιβολὴν ἐλέγχου τῶν τιμῶν, τὸ σύνολον τῶν εἰδῶν, ἀγαθῶν, διακρίνονται εἰς δύο κατηγορίας. Εἰς οὐσιώδη και ἐπουσιώδη. Ἡ διάκρισις αὐτὴ δὲν εἶνε σταθερὰ και μόνιμος. Καθορίζεται ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἐκάστοτε ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν τῆς ἀγορᾶς. Ἐτσι, οἱ ὄροι ἐμπορίας

ένος αγαθοῦ οὐδέποτε εἶνε σταθεροὶ καὶ βέβαιοι. Τὰ οὐσιώδη, πάλιν, εἶδη διακρίνονται εἰς δύο ομάδας. Εἰς τὰ οὐσιώδη ἐν ἐπαρκείᾳ καὶ τὰ οὐσιώδη ἐν ἀνεπαρκείᾳ, τὰ ὅποια καθορίζει ἐκάστοτε ἡ αὐτὴ ἐπιτροπή. Διὰ τὰ ἐπουσιώδη δὲν ὑπάρχει οὐδεὶς ἔλεγχος τῆς τιμῆς των. Αἱ τιμαὶ των διαμορφοῦνται εἰς τὴν ἀγορὰν ἄνευ οὐδεμιᾶς κρατικῆς τιμῆς παρεμβάσεως. Διὰ τὰ οὐσιώδη ἐν ἐπαρκείᾳ εἶδη δὲν καθορίζονται ἀνώταται τιμαὶ πωλήσεως, οὔτε νόμιμα ποσοστὰ κέρδους. Ἐπ' αὐτῶν ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 30 τοῦ Ἀγορανομικοῦ Κώδικος, ποῦ προβλέπει διὰ τὴν δόξιν λόγῳ πραγματοποιήσεως ὑπερβολικοῦ κέρδους. Ἡ διαπίστωσις, ὅμως, τῆς ὑπάρξεως ὑπερβολικοῦ κέρδους, εἰς τὰς ἐκάστοτε κατ' ἰδίαν περιπτώσεις, ἀπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ὅστις πρὸς μόρφωσιν δικανικῆς κρίσεως συμβουλευέται ὑποχρεωτικῶς τὰς ἀγορανομικὰς ἐπιτροπὰς, τὰς λειτουργούσας κατὰ τόπους πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν περὶ τιμῶν διατάξεων. Διὰ τὰ οὐσιώδη, ἐν ἀνεπαρκείᾳ εἶδη, ἐλάχιστα σήμερα, καθορίζονται ἡ διατιμήσεις ὑπὸ τὴν ἔννοίαν τῆς ἀνωτάτης τιμῆς πωλήσεως ἢ ἀνώτατα θεμιτὰ ὄρια κέρδους κατόπιν κοστολόγησεως. Δηλαδή, διὰ τὰ εἶδη τὰ ὅποια διατιμῶνται καθορίζεται ποσοστὸν κέρδους σταθερὸν εἰς 10 ο) ἢ 20 ο) λ.χ. ἀνεξαρτήτως τοῦ κόστους αὐτῶν.

Ἡ καθοριζομένη τιμὴ διατιμήσεως εἶναι πάντοτε ἡ τιμὴ κόστους σὺν τῷ νομίμῳ κέρδει τοῦ ὑπὸ δυσμενεστέρως συνθήκας εἰσάγοντος ἢ παράγοντος. Ἔτσι, καὶ ἐν ὀνόματι τῆς προστασίας τῶν καταναλωτῶν, αἱ τιμαὶ τῶν διατιμωμένων εἰδῶν, δι' οὗς λόγους ἀνεπτύξαμεν ἤδη, ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει εἶναι δυνατόν νὰ υποβιβασθοῦν εἰς τὸ κόστος τοῦ ὑπὸ εὐμενεστέρως συνθήκας εἰσάγοντος ἢ παράγοντος, διὰ κρατικοῦ καθορισμοῦ ἢ ἀναπτύξεως συναγωνισμοῦ. Οἱ ἔχοντες τὸ μικρότερον κόστος ἔχουν συμφέρον, διὰ νὰ ἀπολαύσουν ὑψηλὰ κέρδη, νὰ μὴ ἀποκλείσουν ἐκ τῆς ἀγορᾶς τὰς ὀριακὰς λεγομένας ἐπιχειρήσεις, τὴν διατήρησιν τῶν ὁποίων εὐνοεῖ ἡ ὡς ἄνω καθοριζομένη διατιμῆσις. Διὰ τὰ εἶδη πάλιν, ποῦ καθορίζεται σταθερὸν κέρδος ἐπὶ τῆς τιμῆς κόστους αὐτῶν, λ. χ. 10 ο) ἢ 20 ο), ὑπάρχει συμφέρον εἰς τοὺς ἔχοντας μικρότερον κόστος δημιουργίας ἀντιπαραγωγικῶν δαπανῶν ἢ τοιούτων πρὸς περιγραφὴν κέρδους, ὥστε ἡ τιμὴ κόστους νὰ προσαυξηθῇ εἰς τὸ κόστος τοῦ ὑπὸ δυσμενεστέρως συνθήκας εἰσάγοντος ἢ παράγοντος, δοθέντος ὅτι ἐν τῇ ἀγορᾷ, ὅπως ἐτονίσσαμεν ἤδη, δημιουργεῖται μία τιμή.

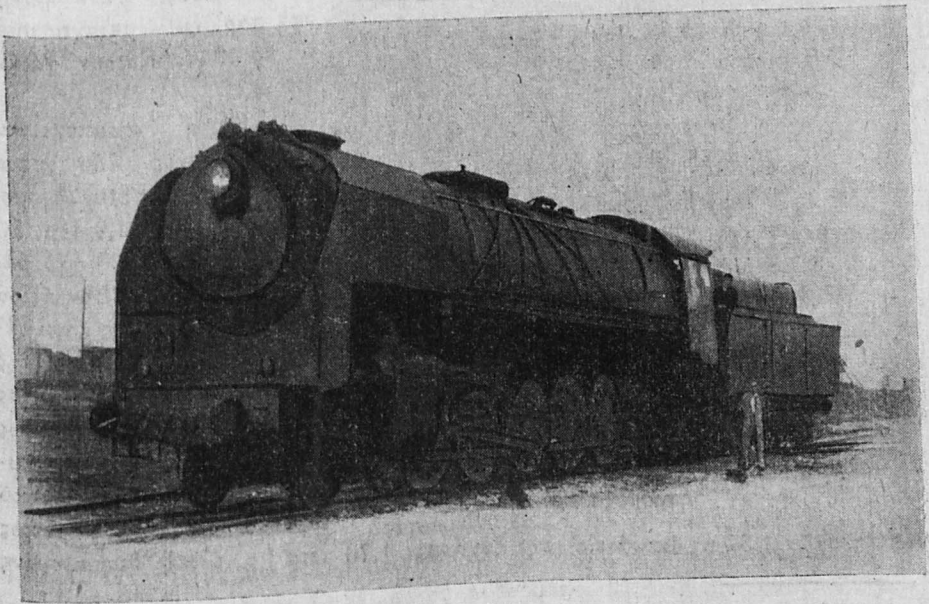
Ἔτσι, καὶ διὰ τὰ εἶδη αὐτά, λόγῳ τοῦ καθορισμοῦ σταθεροῦ ποσοστοῦ κέρδους διὰ πᾶσαν τιμὴν κόστους, ἡ ἐπιδιωκομένη προστασία τῆς καταναλώσεως καταλήγει εἰς θάρος αὐτῆς. Καὶ ὄχι μόνον τοῦτο. Ἄν τις ἐκ τῶν πωλούντων μὲ μικρότερον κόστος δὲν ἔχει τὴν πονηρίαν τῆς προσαυξήσεως τοῦ κόστους διὰ δημιουργίας ἀντιπαραγωγικῶν ἢ πρὸς περιγραφὴν τοῦ κέρδους δαπανῶν, ἔστω καὶ ἂν πωλήσῃ εἰς μικροτέραν τιμὴν τοῦ ὑπὸ δυσμενεστέρως συνθήκας πωλούντος, διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ διωχθῇ ἀγορανομικῶς, ἂν ἐξακριβωθῇ ὅτι τὸ κέρδος του εἶναι ὑψηλότερον τοῦ καθορισθέντος σταθεροῦ ποσοστοῦ ἐπὶ τοῦ κόστους. Με ἄλλα λόγια, διὰ τοῦ καθορισμοῦ σταθεροῦ ποσοστοῦ κέρδους, ἀνεξαρτήτως τῆς τιμῆς κόστους τῶν εἰδῶν, ἐξαφανίζεται πᾶσα ἔφεσις ὑποβιβασμοῦ τοῦ κόστους. Δυστυχῶς, ὁ παραγωγικὸς νόμος, τὸ κίνητρον τῆς ἀυξήσεως τοῦ ποσοστοῦ κέρδους, ἐφ' ὅσον μειοῦται ἡ τιμὴ τῶν αγαθῶν, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν κοστολόγησιν τῶν αγαθῶν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ οἰκονομίᾳ.

Δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους, παρὰ τὰς θεωρητικὰς προτιμήσεις, ρεαλιστι-

κώς κρινομένων τῶν πραγμάτων, νομίζω, ὅτι ἐπὶ ἀνταγωνιστικῶν βάσεων ὀργάνωσις τῆς οἰκονομίας μας—ἀπαξ οἱ ἐπιβληθέντες ἔλεγχοι, ἢ κρατικὴ παρέμβασις καὶ καθοδήγησις δὲν ἐπέτυχον τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ—εἶναι ἡ μόνη ἐνδεδειγμένη καὶ ἐναπομένουσα διὰ τὴν ἰδιόμορφον οἰκονομίαν μας καὶ τὴν ἀτελῆ καὶ ἀνεπαρκῆ ὀργάνωσιν τοῦ Κράτους λύσις.

Ὡς πρὸς τὸν ἔλεγχον τῶν τιμῶν θὰ ἠδύνατο κανεῖς τοῦτο νὰ συστήσῃ : "Ὅπως, καταργουμένων τῶν διατιμήσεων καὶ κοστολογήσεων, ἀφεθῆ ἢ διαμόρφωσις τῶν τιμῶν ἐλευθέρως, ἔσται τοῦ νόμου προποραῖς καὶ ζήτησεως, ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ κατασταλτικοῦ καὶ ὄχι προληπτικοῦ ἐλέγχου αὐτῶν, πού καταλήγει εἰς τὴν νομιμοποίησιν τῶν ὑπερβολικῶν κερδῶν. Ὁ κατασταλτικὸς αὐτὸς ἔλεγχος θὰ γίνεταί δι' ἐπιτροπῶν δίκαιουμένων καὶ δυναμένων νὰ ἐλέγξουν τὰς ἀναγκαίας καὶ νομίμους δαπάνας, ὥστε νὰ διώκωνται ἀγορανομικῶς ὄχι μόνον οἱ προσαυξάνοντες εὐθέως τὰ κέρδη, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ πλαγίου διὰ δημιουργίας δαπανῶν πρὸς περιγραφὴν τοῦ κέρδους. Πέραν τούτου, καὶ διὰ τὴν ἐπὶ ὀρθολογικωτέρων βάσεων ὀργάνωσιν τῆς παραγωγῆς καὶ διακινήσεως τῶν ἀγαθῶν, θὰ πρέπει νὰ καθορισθοῦν διάφορα ποσοστὰ κέρδους. Μεγαλύτερα διὰ τὸ μικρὸν κόστος καὶ μικρότερα διὰ τὸ μεγαλύτερον, ὥστε νὰ ὑπάρχη συμφέρον καλυτέρας ὀργανώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ὑποβιβασμοῦ τοῦ κόστους.

"Ἄν γίνουσι αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα, θὰ πρέπει νὰ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἡ οἰκονομία μας ἀσφαλῶς θὰ ἐξυγιανθῆ, ἢ δὲ ἐλευθερία τῶν εἰσαγωγῶν θὰ ἀποδώσῃ τὰ ἐπιδιωκόμενα καὶ δυνατὰ ὡς πρὸς τὴν συγκράτησιν τῶν τιμῶν ἀποτελέσματα.

Ἡ νέα ἰσχυρωτάτη ἀτμάμαξα τῶν ΣΕΚ, σειρᾶς Μα

(Ἴδε εἰς τὴν ἐπομένην σελίδα σχετικὸν ἄρθρον τοῦ Καθηγητοῦ κ. Χ. Κανελλοπούλου)